

VÄLIKYSYMYS 7/2014 vp

Eurokriisin hoito ja Kreikan tilanne

Eduskunnalle

Eurokriisin lyhyt historia

Eurokriisi alkoi Kreikasta kuusi vuotta sitten. Maan lainataso paisui kestäättömäksi, ja valtion antamat tilastotiedot paljastuivat vääriksi. Brysselissä tilastovääristelyistä tiedettiin jo Kreikan eurojäsenyyden kynnyksellä, mutta niistä ei välitetty. Yhteisvaluutta-alueen epäoptimaalisuuteen ei kukaan tuolloin vedonnut, koska euro ei ole taloudellinen vaan ennen kaikkea poliittinen projekti.

Kreikan lainoittaminen herätti keskustelua euroalueen jäsenmaissa. Saksan ja Ranskan johtajat ymmärsivät, että niiden suuret pankit saattaisivat kaatua valtion syliin, mikäli Kreikka ajautuisi maksukyvyttömyyteen. Pankkien pelastaminen kävisi kalliiksi. Niinpä he alkoivat puhua kovaan ääneen solidaarisuudesta ja euroalueen koskemattomuuden tärkeydestä. Saksa ja Ranska päättivät katsoa, löytyisikö Euroopasta maita, jotka haluaisivat jakaa Kreikka-tappioiden kustannukset.

Löytyihän niitä. Suomessa keskustajohtoinen hallitus nieli syötin. Silloinen pääministeri Matti Vanhanen innostui kehuaan Kreikan lainoittamista hyväksi bisnekseksi.

Kreikka sai ensimmäiset hätälainat vuonna 2010, kun euroalueella käynnistettiin sopimusten vastainen velkavastuiden jakaminen. Pato aukesi.

Joulukuussa 2010 Irlannista tuli toinen tukipaketin saanut maa, tai oikeastaan Irlanti pakotettiin tähän. Julkisuuteen vuodetuista asiakirjoista kävi myöhemmin ilmi, että EKP uhkasi raunioittaa koko Irlannin talouden, jos se ei ota vastaan

67,5 miljardin euron pelastuspakettia ja pelasta sillä pankkiensa lähes kaikkia velkojia. Myöhemmin on tarkasteltu, millaisista rahalaitoksista oli kyse. Esimerkiksi suuri Anglo Irish Bank kiskoi lainoistaan ylihintaa, manipuloi korkotasoja ja rikkoi pääomasääntöjä. EU ei tästä rikollisesta toiminnasta välittänyt. Sitä kiinnosti vain pankkien, ei Irlannin talouden tai kansalaisten pelastaminen.

Irlanti on pikkuhiljaa saanut taloutensa syöksen oikenemaan, mutta kriisi on kaikkea muuta kuin selätetty. Irlannin valtion velka on räjähtänyt käsiin, työttömyys on edelleen korkealla ja talouskasvu, joka kahden nollakasvuvuoden jälkeen lähti alkuvuodesta 2014 lupaavaan nousuun, lässähti loppuvuodesta. Ainoa asia, joka on estänyt työttömyyden kasvun yli 20 prosenttiin, on se, että vuosina 2009—2013 korkeasti koulutettuja nuoria on lähtenyt muualle töihin. Kyseisinä vuosina maasta on muuttanut yhteensä lähes 400 000 henkeä. Tämä on järkyttävä määrä: lähes 10 prosenttia Irlannin väkiluvusta.

Kolmantena maana tukipaketin sai toukokuussa 2011 Portugali. Myös sen talous on tukipakettipolitiikan jäljiltä erittäin heikossa tilassa, vaikka pahin syöksy on takanapäin. Työttömyys on edelleen korkealla, noin 14 prosentin tasolla, valtion velka on kasvanut noin 130 prosenttiin bkt:stä, ja talous on tällä vuosikymmenellä supistunut. Irlannin tavoin myös Portugalista suuri joukko korkeasti koulutettua työvoimaa on paennut maan talouskatastrofia. Tämä ei lupaa hyvää maalle, joka ei edes vuosituhannen alun nousukaudella saanut talouttaan kunnolla kasvamaan.

Kesäkuussa 2012 Espanjalle luvattiin 100 miljardin tukipaketti. Tällä pelastettiin kiinteistökuplan romahduttama pankkisektori. Sijoittajavastuu loisti taas poissaolollaan, ja pankkien velkakirjoihin sijoittaneiden tappiota maksettiin veronmaksajilla. Jälleen kerran EU:n sanelema talouspolitiikka on johtanut katastrofiin. Espanjan työttömyys on uskomattomalla 24 prosentin tasolla, ja valtion velka on kasvanut noin 100 prosenttiin bkt:stä. Edes Euroopan komissio ei usko Espanjan tilanteen paranevan. Sen tuoreimman ennusteen mukaan Espanjan velkaantumisen ei taitu lähivuosina vaan jatkaa kasvuaan.

Viidentenä maana tukipaketin sai maaliskuussa 2013 tunnettu veroparatiisi ja venäläisen rahan pesupaikka Kypros. Tukipakettipolitiikan seurauksena Kyproksen velkataakka on noussut noin 110 prosenttiin bkt:stä, työttömyys on 17 prosentin tasolla ja talous on romahtanut vuodesta 2011 yli 10 prosenttia.

Kaikkia kriisimaita yhdistää se, että yksikään niistä tuskin selviää velkataakastaan. Velkaa on tavalla tai toisella jossain vaiheessa leikattava.

Tarkempi katsaus Kreikan lainoihin

Eri viranomaisten julkaisujen avulla voidaan selvittää, mitkä rahareitit käytännössä neljännesbiljoonan lainapotti on tukkinut.

Yleinen harhakäsitys on se, että lainoilla Kreikka saatiin pidettyä pinnalla. Poliitikot kertovat tarinaa, kuinka tukipakettien avulla päivittäiset kustannukset, kuten lääkäreiden, opettajien ja poliisien palkat sekä kansalaisten eläkkeet, saatiin maksettua.

Tämä on kuitenkin vain osa totuutta. Ankara vyönkiristys tarkoitti sitä, että vain hieman yli 15 miljardia euroa troikan lainoista käytettiin valtion toimintoihin. Kun mukaan lasketaan muuttamat muut valtion rahoitustarpeet, Kreikka tarvitsee valtion toimintoihin vain noin 27 miljardia.

Eurojohtajien on vastattava epämiellyttävään kysymykseen: Mihin valtaosa rahoista meni?

Euroalueen johtajat — IMF:n haluttomalla suostumuksella — tekivät tietoisin valinnan käyttää lähes kaksi kolmasosaa veronmaksajien rahoja maksaakseen lainat, joiden uudelleen järjestelyyn he eivät kriisin alussa suostuneet. Se

olisi ollut tarpeen ja olisi voinut antaa Kreikalle mahdollisuuden selviytyä.

Europäättäjien valitsema strategia on painanut Kreikan massiivisen velkataakan alle ja vienyt mukanaan neljänneksen maan taloudesta. Kreikka ei ole selvinnyt jaloilleen.

Vakuudet vai tuottojenvaihtosopimus?

Suomessa etenkin SDP haluaa kerrasta toiseen muistuttaa, kuinka Suomen saamat vakuudet kattavat kaikki mahdolliset luottotappiot.

Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa. Puheet vakuuksista kannattaisi lopettaa, sillä ne johtavat veronmaksajia ja kansalaisia harhaan. Suomi ei saanut Kreikalta perinteisiä vakuuksia. Kreikka ei ole edes sopimusosapuoli. Sen sijaan Suomi osti osittaisen suojauksen kreikkalaisilta pankeilta.

Tuottojenvaihtosopimus on aivan eri asia kuin vakuudet. Vakuudet kattaisivat Suomen riskit, mutta tuottojenvaihtosopimus ei.

Paluu Kreikkaan

Nyt eurokriisin keskiössä on jälleen Kreikka. Siellä järjestetään pian parlamenttivaalit, jonka ennakkosuosikki Syriza-puolue on luvannut muutoksia maan lainaohjelmiin. Kreikan valtiolla on velkaa käsittämättömät 170 prosenttia maan bruttokansantuotteesta. Taso on kestämaton. Velkaa on huomattavasti enemmän kuin kriisin alussa. Euroopan unionin kyky ratkaista kriisiä on ollut olematon. Se on ollut osoitus täydellisestä ammattitaidottomuudesta. Kreikka on saanut muilta euroalueen mailta ja Kansainväliseltä valuuttarahastolta lainaa neljän ja puolen vuoden aikana yhteensä 226,7 miljardia euroa. Summa on hirmuinen ja omassa luokassaan kyseenalainen maailmanennätys.

Jos Syrizan kaavailema politiikka toteutuu, Suomi joutuu nielemään tappioita useiden miljardien edestä. Jos Kreikka kieltäytyy maksamasta velkojaan tai jos niitä annetaan anteeksi, osa suomalaisten veronmaksajien myöntämistä lainarahoista jää saamatta.

Mikäli Kreikka ei huolehdi sitoumuksistaan, sitä odottaa ero euroalueesta. Talouslehti Wall Street Journalin mukaan moni rahoitusalan yri-

tys valmistautuu jo tähän vaihtoehtoon. Brysselissä moni pitää Kreikan velkojen ainakin osittaista leikkaamista välttämättömänä. Suomen hallituksen keskuudessa tunnelma on toinen. Valtiovarainministeri Antti Rinne totesi viimeksi joulukuussa 2014, että Kreikka kykenee huolehtimaan velkojen maksusta, koroista ja lyhenyksistä. Kreikan tilanne on kuulemma niin hyvä, että maa pystyy pian palaamaan kansainvälisille rahoitusmarkkinoille.

Kriisin alussa puhe Kreikan euroerosta oli tabu. Nyt Saksasta ja Ranskasta kuuluu, että Kreikan voisi päästää lähtemään. Niiden pankkien saatavat on turvattu muiden maiden veronmaksajien rahoilla. Eurokriisin alussa suomalaisilla veronmaksajilla oli nolla euroa kiinni Kreikassa. Nyt meillä on siellä seitsemän miljardin euron vastuut.

Eurokriisi ei ole ohi, vaan se on edennyt uuteen vaiheeseen

Euroeliitti suitsuttaa jatkuvasti, kuinka sen linja eurokriisinhallinnassa on ollut oikea. Kuitenkin; kun kriisimaiden kehitystä vertaa hyvin samantapaisen kriisin kohdanneeseen Islantiin, on mahdotonta pitää EU:n tukipakettipolitiikkaa oikeana valintana. Islanti noudatti Perussuomalaisten suosimaa no bailout -linjaa eikä pelastanut pankkejaan. Islanti ei tästä huolimatta kadonnut kartalta tai romahtanut Kreikan tavoin monella mittarilla lähes kehitysmaan tasolle. Islannin talous on menestynyt oikeastaan kaikilla mittareilla kriisimaita paremmin. Sen talous on jo vuosia kasvanut hyvää tahtia, työttömyys on erittäin alhaisella tasolla, ja sekä julkinen että yksityinen velka ovat jo pitkään olleet selvässä laskussa.

Tukipakettipolitiikan kutsuminen joksikin menestystarinaksi on hävytöntä. Se vähättelee sitä inhimillistä kärsimystä, joka virheellisestä politiikasta on seurannut. Euroalueen veronmaksajat ovat kantaneet täysin kohtuuttoman osan kustannuksista. Tiivistäen voi todeta, että kriisimaat päättivät EU:n painostamana pelastaa pankkiirit, kun taas Islanti päätti pelastaa oman kansansa.

Kaikki edellä mainittu huomioon ottaen ei ole ihme, että kansa on raivoissaan siitä, että eu-

romaiden poliittinen eliitti on hyväksynyt periaatteen, jossa kansan sijasta pelastetaan pankit ja sijoittajat. Niinpä eurokriisi on edennyt uuteen vaiheeseen, jossa kriisimaiden kansalaiset äänes-tävät maansa taloudelliseen katastrofiin johdattaneet poliitikot pois vallasta. Kreikka ei ole tässä yksin. Espanjassa uusi radikaali vasemmistopuolue Podemos on myös gallupkärjessä, ja sekin ajaa muun muassa velkojen uudelleenjärjestelyä ja EU:n taloussääntöjen romuttamista. Ranskassa eurovaalit voittanut Front National vastustaa myös EU:n oikeutta sanella Ranskan talouspolitiikkaa ja ajaa voimakkaasti eroa eurosta. Italiassa kaikki pääoppositiopuolueet, mukaan luettuna Berlusconiin Forza Italia, kannattavat avoimesti eroa eurosta.

Euroalueen hajoaminen ei ole ainakaan epäto-dennäköisempää kuin vuonna 2010, jolloin juuri hajoamista lähdettiin tukipakettipolitiikalla tor-jumaan. Samoin kriisimaiden taloudet ovat heikommissa kunnossa ja valtioiden velka selvästi korkeampi kuin se oli tukipakettien saamishet-kellä.

Koko euroalue on jäänyt viidettä vuotta vel-lovan eurokriisin takia. Tämä on keskeisesti vai-keuttanut myös Suomen nousua talousahdingos-ta. On selvää, että se, mitä Suomen taloushisto-rian suurimalla investoinnilla tavoiteltiin, ei ole toteutunut. Liikemaailmassa tällaista kutsutaan virheinvestoinniksi.

Edellä olevan perusteella ja Suomen perustus-lain 43 §:ään viitaten esitämme asianomaisen mi-nisterin vastattavaksi seuraavan välikysymyk-sen:

Mitkä ovat valtiovarainministeriön mu-kaan Suomen kokonaisvastuut Kreikan ja muiden kriisimaiden tukipaketeissa,

onko Suomi valmis leikkaamaan kriisi-maiden velkoja suomalaisen veronmak-sajan tappioksi,

onko Suomi varautunut euroalueen ha-joamiseen, ja jos on, miten,

VK 7/2014 vp — Timo Soini /ps ym.

onko hallituksen mielestä Kreikan taloustilanne nyt parempi kuin vuonna 2010 ja

Kansainvälinen valuuttarahasto on myöntänyt, että eurokriisin hoidossa on tehty vakavia virheitä, oletteko samaa mieltä?

Helsingissä 20 päivänä tammikuuta 2015

Timo Soini /ps
Juho Eerola /ps
Ritva Elomaa /ps
Teuvo Hakkarainen /ps
Lauri Heikkilä /ps
Reijo Hongisto /ps
Olli Immonen /ps
Ari Jalonen /ps
Anssi Joutsenlahti /ps
Johanna Jurva /ps
Arja Juvonen /ps
Pietari Jääskeläinen /ps
Pentti Kettunen /ps
Kimmo Kivelä /ps
Osmo Kokko /ps
Jari Lindström /ps
Maria Lohela /ps
Anne Louhelainen /ps
Pirkko Mattila /ps

Lea Mäkipää /ps
Hanna Mäntylä /ps
Martti Mölsä /ps
Mika Niikko /ps
Jussi Niinistö /ps
Pentti Oinonen /ps
Tom Packalén /ps
Mika Raatikainen /ps
Pirkko Ruohonen-Lerner /ps
Vesa-Matti Saarakkala /ps
Ismo Soukola /ps
Maria Tolppanen /ps
Reijo Tossavainen /ps
Kaj Turunen /ps
Kauko Tuupainen /ps
Pertti Virtanen /ps
Ville Vähämäki /ps
Juha Väättäinen /ps